

Evrópuráðs-
samningur
um
aðgerðir
gegn
mansali

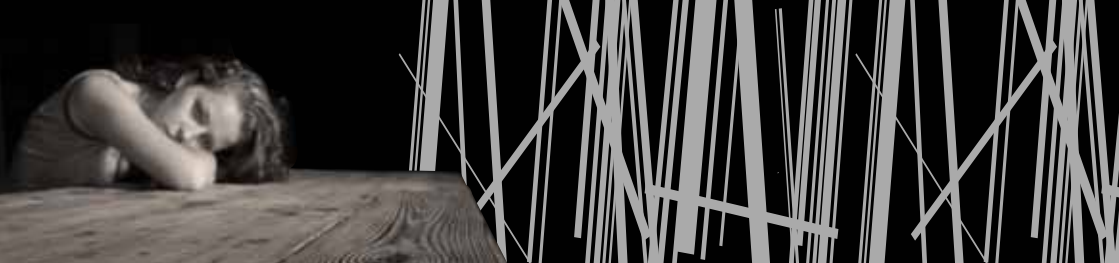

Réttindi
polenda

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Mansal brýtur gegn mannréttindum og hefur áhrif á líf ótal fólks í Evrópu og víðar. Vaxandi fjöldi kvenna, karla og barna gengur kaupum og sölum, innanlands sem landa á milli, og festist í gildru ánauðar og misnotkunar.

■ Tilgangur Evrópuráðssamnings um aðgerðir gegn mansali, sem öðlaðist gildi 1. febrúar 2008, er að:

- ▶ koma í veg fyrir mansal,
- ▶ vernda þolendur mansals,
- ▶ sækja til saka þá sem standa fyrir mansali; og
- ▶ stuðla að samræmingu aðgerða einstakra ríkja og efla alþjóðlega samvinnu.

■ Samningurinn gildir um:

- ▶ hvers kyns mansal, innanlands sem landa á milli, hvort sem það tengist skipulagðri glæpastarfsemi eður ei,
- ▶ alla þolendur mansals (konur, karla og börn),
- ▶ misneytingu í sérhverju formi (kynferðislega misneytingu, nauðungarvinnu eða -þjónustu, þrælkun, ánauð, brottnám líffæra o.fl.).

■ Aukið vægi samningsins felst einna helst í því að áhersla er lögð á mannréttindi og verndun þolenda. Samningurinn skilgreinir mansal sem brot á mannréttindum og brot gegn reisn og friðhelgi manneskjunnar. Þetta þýðir að stjórnvöld bera ábyrgðina ef ekki er gripið til aðgerða til þess að koma í veg fyrir mansal, þess gætt að þolendur séu verndaðir og mansalstilfelli rannsökuð með skilvirkum hætti.

■ Mansal er alheimsfyrirbrigði og án landamæra. Samningurinn skiptir því máli í öllum ríkjum heims og á erindi til þeirra allra.

HVAÐ ER MANSAL?

— Samningurinn skilgreinir mansal sem samsetningu þriggja þátta:

- ▶ **verknaður:** ráðning, flutningur, afhending, hýsing eða móttaka einstaklinga;
- ▶ með tilteknum **aðferðum:** hótun eða beiting ofbeldis eða annarrar þvingunar, brottnám, svik, blekking, misbeiting valds eða misnotkun á varnarleysi annarra, að borga og/eða þiggja greiðslu eða fríðindi til að ná fram samþykki einstaklings sem hefur yfirráð yfir öðrum;
- ▶ með **misneytingu að markmiði:** í það minnsta að fényta sér vændi annarra eða annars konar kynferðisleg misneyting, nauðungarvinna eða –þjónusta, þrælkun eða skyld athæfi, ánauð eða brottnám líffæra.

HVER ER MUNURINN Á MANSALI OG SMYGLI Á FÓLKI?

— Tilgangurinn með smygli á fólki er sá að koma þeim ólöglega yfir landamæri til þess að hafa af því, beint eða óbeint, efnahagslegan eða annan efnislegan ávinning. Tilgangurinn með mansali er misneyting. Þar að auki einskorðast mansal ekki við flutning fólks yfir landamæri heldur getur það átt sér stað innan sama ríkis.

HVER ER ÞOLANDI MANSALS?

— Hver sem er getur orðið þolandi mansals – konur, karlar og börn, fólk á öllum aldri og úr öllum stigum þjóðfélagsins. Fórnarlömbum mansals er til dæmis þröngvað til að veita kynferðislega þjónustu, vinna á lágum launum eða launalaust, eða láta fjarlægja líffæri. Misneytingunni fylgir oft líkamlegt og tilfinningalegt ofbeldi og hótanir í garð þolenda og ættingja þeirra.

— Samkvæmt samningnum er þolandi mansals skilgreindur sem einstaklingur sem hefur verið ráðinn, fluttur, afhentur, hýstur eða móttekin/n innan ríkis eða yfir landamæri, með hótunum, valdi, svikum, valdbeitingu eða öðrum ólöglegum aðferðum, í þeim tilgangi að vera misnotaður.

— Að taka í þjónustu sína, flytja, afhenda, hýsa eða taka við barni í því skyni að fényta það telst mansal jafnvel þó að ekki sé beitt þeim aðferðum sem að ofan greinir.

— “Samþykki” fórnarlambmansals við fyrirhugaða misneytingu skiptir ekki máli ef einhver **aðferðanna** (ánauð, svik, misbeiting valds eða vanmáttar annarra, o.s.frv.) hefur verið notuð. Þar að auki er einstaklingur álitinn þolandi í þeim tilvikum sem misnotkun hefur ekki enn átt sér stað ef hann/hún hefur sætt einum **verknaðanna** með notkun einnar **aðferðanna**.

HVAÐA RÉTTINDA NJÓTA POLENDUR MANSALS SAMKVÆMT SAMNINGNUM?

Skilgreining

■ Fórnarlömb mansals þarf að skilgreina formlega til þess að koma í veg fyrir að komið sé fram við þau eins og glæpamenn eða útlendinga sem dvelja í landinu án tilskilins leyfis. Sérstaklega þjálfaðir fagmenn sjá um að bera kennsl á viðkomandi (lögreglumenn, félagsráðgjafar, vinnueftirlitsmenn, læknar, stuðningsaðilar, o.s.frv.) og fylgja umsömdum starfsreglum og viðmiðunum.

Afturbata- og umpóttunartímabil

■ Jafnvel áður en polendur eru skilgreindir sem fórnarlömb mansals eiga þeir rétt á lágmarks 30 dögum til að hefja bata, komast undan áhrifum þeirra sem standa á bak við misbeitinguna og íhuga samvinnu við þau yfirvöld sem standa fyrir rannsókn á mansalsbrotinu. Á þessu tímabili má ekki reka polendur úr landi og eiga þeir rétt á aðstoð jafnvel þótt dvöl þeirra sé ekki studd tilskyldum lögbundnum leyfum til dvalar.

Aðstoð

■ Án tillits til þess hvort polendur eru reiðubúnir til samvinnu við rannsókn sakamáls eða tilbúnir að bera vitni, eiga þeir rétt á:

- ▶ viðeigandi og öruggu húsnæði,
- ▶ sálfræðihjálp,
- ▶ fjárhagsaðstoð,
- ▶ aðgangi að neyðarlæknishjálpi,
- ▶ þýðingar- og túlkunarþjónustu,
- ▶ ráðgjöf og upplýsingum,
- ▶ aðstoð við dómsmál,
- ▶ aðgangi að vinnumarkaði, starfsmenntun og almennri menntun, ef þeir eru lögum samkvæmt með rétt til búsetu í landinu.

Lögfræðiaðstoð

Polendur mansals eiga tilkall til upplýsinga um réttindi sín og dóms- og stjórnáskilmeðferð á tungumáli sem þeir skilja. Þeir eiga einnig rétt á lögfræðiaðstoð og ókeypis réttaraðstoð við ákveðin skilyrði.

Dvalarleyfi

Það má veita þolendum endurnýjanlegt dvalarleyfi ef persónulegar aðstæður þeirra krefjast þess eða þeir þurfa að dvelja áfram í landinu til þess að vinna með yfirvöldum að rannsókn á mansalsbroti. Veiting dvalarleyfis brýtur ekki í bága við rétt þeirra til þess að sækja um hæli.

Verndun á einkalífi og sjálfsmynd

Persónuupplýsingar þolenda má ekki gefa út og má aðeins vista í sérstökum lögmætum tilgangi. Upplýsingarnar má ekki nota á neinn þann hátt sem gerir mögulegt að bera kennsl á þolendur.

Vernd á meðan á rannsókn og réttarhöldum stendur

Polendum og fjölskyldumeðlimum þeirra verður eftir því sem nauðsynlegt er veitt vernd gegn hugsanlegri hefnd eða ógnun frá þeim sem standa fyrir mansali. Slíkt gæti verið líkamleg vernd, flutningur í annað húsnæði, breytt kennimark og aðstoð við atvinnuleit.

Bætur

Polendur mansals eiga rétt á bótum vegna skaða sem þeir hafa orðið fyrir af hálfu þeirra sem stóðu fyrir misnotkun þeirra og mansali. Dómstóll getur veitt bæturnar, eftir að eigur þeirra sem stóðu fyrir misnotkuninni eru gerðar upptækar, eða yfirvöld landsins þar sem misneyting átti sér stað.

Heimflutningur og endurkoma

Ef þolandi er sendur aftur til upprunalandis síns verður slíkt að gerast með tilhlýðilegri virðingu fyrir réttindum viðkomandi, öryggi og mannlegri reisu og með tilliti til stöðunnar í tengdum dómsmálum. Við endurkomu til upprunalandis skal þeim veitt aðstoð við enduraðlögun, til dæmis menntun og aðstoð við atvinnuleit.

HVER ERU SÉRSTÖK RÉTTINDI BARNNA Í HÓPI PÓLENDNA MANSALS?

— Til viðbótar við ofangreind réttindi sem gilda um alla pólendir mansals, njóta börn eftirfarandi sérreittinda:

- ▶ lögráðamaður er útnefndur fyrir fylgdarlaus börn til þess að koma fram fyrir þeirra hönd og gæta hagsmuna þeirra;
- ▶ ráðstafanir eru gerðar til að sanna deili á og staðfesta þjóðerni barnanna og, ef þeim er talinn vera hagr af því, að hafa upp á fjölskyldum þeirra;
- ▶ þegar óvíst er um aldur pólanda, en gildar ástæður eru til að ætla að viðkomandi sé undir 18 ára aldri, telst hann/hún vera barn og sérstakar verndarráðstafanir gilda á meðan beðið er staðfestingar á aldri;
- ▶ börn eiga rétt á menntun og aðstoð sem tekur mið af þörfum þeirra;
- ▶ gert er áhættu- og verndarmat fyrir heimflutning, sem ekkert verður úr nema það sé barninu fyrir bestu;
- ▶ börn njóta sérstakra verndarráðstafana meðan á rannsókn og dómsmálum stendur.

EFTIRLIT MEÐ INNLEIÐINGU SAMNINGSINS

— Hópur sérfræðinga á sviði aðgerða gegn mansali (GRETA) hefur reglulegt eftirlit með öllum aðildarríkjum samnings Evrópuráðsins. Hlutverk GRETA er að tryggja að ákvæði samningsins séu innleidd á áhrifaríkan hátt og réttur þolenda virtur.

— GRETA greinir ástandið í hverju landi, tekur saman skýrslur sem deila góðum starfsvenjum og benda á það sem er ábótavant, og leggur fram tilmæli um það sem betur má fara í innleiðingu samningsins í hverju landi fyrir sig. Skýrslurnar og tilmælin eru gerð opinber og gefin út á vefsíðu Evrópuráðsins gegn mansali.

Fyrir upplýsingar og til þess að hafa samband:

Secretariat of the Council of Europe Convention on Action against
Trafficking in Human Beings (GRETA and Committee of the Parties)

Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Frakkland / France

netfang / email: Trafficking@coe.int

www.coe.int/trafficking